

VREDNOVANJE UČENIKA U NASTAVI POVIJESTI 5.-8. RAZRED

Maja Lukić Puškarić, prof. mentor

Tihomir Mlinac, prof.

Vrednovanje je sustavno prikupljanje podataka u procesu učenja i postignutoj razini ostvarenosti odgojno-obrazovnih ishoda, kompetencijama, znanjima, vještinama, sposobnostima, samostalnosti i odgovornosti prema radu, u skladu s unaprijed definiranim i prihvaćenim metodama i elementima.

Vrednovanje obuhvaća tri pristupa vrednovanju: **vrednovanje za učenje, vrednovanje kao učenje, vrednovanje naučenog.**

Vrednovanje za učenje služi unapređivanju i planiranju budućega učenja i poučavanja.

Vrednovanje kao učenje podrazumijeva aktivno uključivanje učenika u proces vrednovanja te razvoj učeničkoga autonomnog i samoreguliranog pristupa učenju.

Vrednovanje naučenog je ocjenjivanje razine postignuća učenika.

Vrednovanje za učenje i vrednovanje kao učenje ne rezultiraju ocjenom, nego kvalitativnom povratnom informacijom.

(*Pravilnik o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi »Narodne novine«, broj: 112/10).*

Pristupi vrednovanju razlikuju se s obzirom na svrhu primjene, interpretaciju i korištenje prikupljenim podatcima.

1. Metode i tehnike **vrednovanja za učenje:**

- ciljana pitanja tijekom nastave radi provjere razumijevanja učenika,
- opažanje ponašanja učenika tijekom individualnoga rada, rada u parovima i u skupinama,
- vođenje skupnih rasprava,
- provjera domaćih zadaća,
- kratke pisane provjere znanja/vještina s ciljem formativnoga vrednovanja,
- posteri,
- izlazne kartice.

Vrednovane za učenje rezultira relevantnim povratnim informacijama. Učitelj dobiva povratnu informaciju o tome jesu li učenici ostvarili zadane odgojno-obrazovne ishode te treba li unaprijediti ili promijeniti pojedine nastavne metode ili strategije kako bi proces poučavanja bio još bolji. Povratna informacija koju učenik dobiva kroz

ovaj pristup vrednovanju usmjerava ga i potiče na napredovanje te na preuzimanje odgovornosti nad vlastitim učenjem. Iskazuje se bilješkama o napredovanju učenika.

2. Metode i tehnike u **vrednovanju kao učenje**:

- razgovori s učenicima,
- samovrednovanje i samoprocjena,
- vršnjačko vrednovanje (učenici su aktivno uključeni u vrednovanje učenja i postignuća svojih vršnjaka).

Vrednovanjem kao učenjem učenik procjenjuje vlastito razumijevanje i poznавање različitih postupaka i metoda, vlastite radove i uspјešnost njihova prezentiranja i drugo. Učenici mogu vrednovati učenje i rezultate ostalih učenika, posebno nakon prezentiranja različitih individualnih i skupnih radova.

3. **Vrednovanje naučenog** rezultira ocjenom. Može biti usmeno i pisano.

Usmeno vrednovanje naučenog provodi se bez najave, u pravilu ne traje duže od 10 minuta i može se provoditi na svakom nastavnom satu. Učenik može dobiti jednu ili dvije ocjene iz usmene provjere ovisno o tome koji se element (činjenično i/ili konceptualno znanje) provjeravao, mogu se provjeravati oba elementa. Ocjena ili ocjene iz usmene provjere upisuju se u one rubrike ovisno o tome koji se element provjeravao.

Pisano vrednovanje naučenog provodi se u pravilu nakon obrade više nastavnih tema (najčešće su do dva pisana vrednovanja naučenog u polugodištu), ono je najavljeni učenicima do 15 dana unaprijed. Pisana provjera znanja ocjenjuje se tako da se brojčana ocjena pridoda postotku rješenosti pisane provjere znanja.

OCJENA POSTOTAK RIJEŠENOSTI za prof. Maju Lukić Puškarić:

Odličan (5) 90 %

Vrlo dobar (4) 76 – 89 %

Dobar (3) 61– 75 %

Dovoljan (2) 50 – 60 %

Nedovoljan (1) 0– 49 %

OCJENA POSTOTAK RIJEŠENOSTI za prof. Tihomira Mlinca:

Odličan (5) 90 %

Vrlo dobar (4) 80- 90 %

Dobar (3) 67- 79 %

Dovoljan (2) 50- 66 %

Nedovoljan (1) 0- 49 %.

Ocjena iz pisane provjere znanja može biti jedna ili dvije- ovisno o elementima koji se provjeravaju. Ocjena iz pisane provjere zapisuje se u onaj element (činjenično i/ili konceptualno znanje) koji se provjeravao.

Učenici sa posebnim odgojno- obrazovnim potrebama (prilagođeni program/individualizirani pristup) pišu posebne pisane provjere koje se vrednuju

prema njihovim sposobnostima i stečenom znanju. Prema dogovoru sa članovima Razrednog vijeća učenik sa teškoćama u učenju ne mora pisati pisane provjere. Ukoliko je dogovoren da učenik s teškoćama u učenju ne piše pisane provjere, njega će se više ocjenjivati i provjeravati usmeno (isto je naznačeno i u njihovim godišnjim i mjesecnim programima).

Elementi vrednovanja u povijesti su:

1. Činjenično znanje:

- poznavanje i razumijevanje događaja, procesa i pojava, temeljnih kronoloških odrednica, osnova korištenja povijesnih i zemljopisnih karata te korištenje odgovarajuće povijesne terminologije
Obuhvaća poznavanje najvažnijih činjenica, datuma i povijesnih osoba iz svjetske i nacionalne povijesti, te razumijevanje temeljnih povijesnih pojmoveva koje učenik mora znati da bi bio upoznat s predmetom ili problemom koji treba riješiti
- Vrednuje se: poznavanje i razumijevanje ključnih pojmoveva, količina usvojenih podataka točnost odgovora, brzina odgovaranja i argumentacija odgovora usmeno i pisano provjeravanje znanja
- Ovaj element vrednuje se u svim godinama učenja i poučavanja povijesti

Odličan (5)

Učenik/Učenica:

- samostalno definira, opisuje i objašnjava događaje, procese i pojave te temeljne kronološke odrednice predviđene godišnjim izvedbenim kurikulumom
- u usmenom i pismenom izlaganju je siguran, sistematican i točan
- samostalno koristi odgovarajuću povijesnu terminologiju i sve ključne pojmove te ih može samostalno pojasniti

Vrlo dobar (4)

Učenik/Učenica:

- uz neznatnu pomoć i pogreške definira, opisuje i objašnjava događaje, procese i pojave te temeljne kronološke odrednice predviđene godišnjim izvedbenim kurikulumom te pravilno koristi povijesnu terminologiju
- u usmenom i pismenom izlaganju je sistematičan i točan, ali sporiji
- usvojio je sve ključne pojmove, ali ne može sve u potpunosti pojasniti
- naučeno objašnjava uz pomoć naučenih primjera

Dobar (3)

Učenik / Učenica:

- razumije i prepozna najvažnije povijesne događaje, procese i pojave, temeljne kronološke odrednice i djelovanje povijesnih osoba bez većih pojedinosti i uz češće pogreške koje uz pomoć učitelja ispravlja
- nesistematično izlaže o prošlim događajima, procesima i pojavama
- u usmenom izlaganju nesamostalan, ima poteškoća u izlaganju
- naučeno objašnjava uz pomoć naučenih primjera

Dovoljan (2)

Učenik / Učenica:

- samo djelomično razumije i prepozna najvažnije povijesne događaje, procese i pojave, temeljne kronološke odrednice i djelovanje povijesnih osoba i o njima obrazlaže na razini prisjećanja i jednostavne reprodukcije
- u izlaganju nije samostalan i naučeno ne može točno iznijeti niti objasniti već treba mnogo nastavnikove pomoći
- ima poteškoća u uočavanju bitnog i zaključivanju

Nedovoljan (1)

Učenik/Učenica:

- uopće ne pozna i razumije najvažnije povijesne događaje, procese i pojave, temeljne kronološke odrednice i djelovanje povijesnih osoba, često ih miješa i pogrešno objašnjava, ne pozna povijesnu terminologiju
- ni uz učiteljevu pomoć nije u stanju primjeniti naučeno

2. Konceptualno znanje:

■ poznavanje, korištenje i razumijevanje tehničkih koncepata 1.reda i 2.reda kao okvira za tumačenje i razumijevanje prošlih događaja, procesa i pojava.

Koncepti 1.reda- temeljni su povjesni pojmovi ili suštinski koncepti (apstrakcije lili generalizacije)- npr. abolicionizam, sufražetkinje, nacionalizam...

Koncepti 2.reda:

1. Vrijeme i prostor

- vremenski okvir priče (povjesna razdoblja), osjećaj za tijek, slijed (kronologiju) i trajanje događaja te osnove računanja vremena
- korištenje rječnika kojim se opisuje tijek vremena te smještaju događaji, osobe i pojave u odgovarajuća razdoblja
- razumijevanje različitih periodizacija te propitkivanje značenja pripisana povjesnim događajima/razdjelnicama
- primjena znanja na povjesnom zemljovidu, analiziranje povjesnog zemljovida i razumijevanje složenih odnosa čovjeka i prirodne sredine koja ga okružuje te uvjetuje njegov način života, ekonomiju, društveni razvoj i političko djelovanje
- samostalno kreiranje lente vremena, kronološkog niza te primjenjivanje znanja na povjesnom zemljovidu i slijepom zemljovidu
- korištenje kronološkim i sinkronističkim (usporedbenim) tablicama

2. Uzrok i posljedica

- razlikuju uzroke, povod i posljedice pojedinih povjesnih događaja, pojava i procesa
- objašnjavaju zašto su se događaji dogodili tako kako jesu, kako jedna pojavnost vodi drugoj te zašto jedan događaj može imati višestruke uzroke i posljedice
- uočavaju izravno navedene uzroke i posljedice ili zaključuju o njima kada nisu izravno izrečeni - razumiju da su neki uzroci i posljedice važniji od drugih, oko čega postoje različita gledišta

2. Kontinuitet i promjena

- uočavaju znakova neprekinutoga ili rastućega evolucijskog razvoja i nasuprot njima promjene koje su znakovi prekida s prošlošću
- proučavaju promjene u vremenu, ali i ono što ostaje isto ili slično (institucije, tradicije, politički sustavi, vrijednosti, načini života određenih društvenih skupina)
- objašnjavaju ritma promjena - razumijevaju obilježja nekog razdoblja te procjenjivanje u kojoj su mjeri određene pojave značile promjenu za tadašnje ljude - razumijevaju da promjene ne znače uvijek i napredak

4. Rad s povjesnim izvorima

- koriste različite vrste povjesnih izvora
- razumijevaju značenja izvora u proučavanju prošlosti te oblikuju odgovore koji uključuju podatke iz izvora
- analiziraju i vrednuju izvore, postavljaju pitanja o vremenu, mjestu i okolnostima njihova nastanka te o autoru, njegovim gledištima i namjerama

5. Povjesna perspektiva

- sagledavanje prošlost vodeći računa o vremenskom i društvenom kontekstu razdoblja koje proučava
- identificira vrijednosti, vjerovanja i prakse pojedinaca i zajednica u različitim razdobljima i razlikuje ih od onih u današnjici

- utjecaj sadašnjosti na tumačenje događaja u prošlosti te kakvu su važnost određena pojave ili proces imali za ljudi u prošlosti, a kakvu za nas danas

6. Usporedba i sučeljavanje

- uspoređuje povijesne događaje, pojave i procesi te djela ljudskog stvaralaštva
- uočava njihove sličnosti, zajednička obilježja ili međusobne različitosti i utjecaji i stavlja ih u kontekst u kojem se mogu ocijeniti, sučeliti i interpretirati
- na temelju provedenih analiza formulirati će opće zaključke i povijesne generalizacije

■ Vrednuje se:

- snalaženje u prostoru i vremenu (povijesna karta, vremenska crta, kronološka tablica)
- objašnjavanje i povezivanje nastavnih sadržaja (uzročno-posljedične veze), sposobnost analiziranja i zaključivanja
- primjena naučenih pojmoveva na konkretnim primjerima
- analiza slikovnog materijala - analiza povijesnih izvora

■ Ovaj element vrednuje se u svim godinama učenja i poučavanja povijesti.

Odličan (5)

Učenik/ Učenica:

- u potpunosti poznaje, koristi i razumije sve tehničke koncepte 1. i 2. reda kao okvira za tumačenje i razumijevanje prošlih događaja, procesa i pojave
- samostalno pronalazi sve potrebne podatke na zemljovidu i legendi, cijelovito rješava pitanja kronološkog redanja i argumentira uzročno-posljedične odnose, razumije povijesni kontinuitet i društvene promjene te povezuje povijesne izvore s njihovim vremensko-prostornim nastankom
- pokazuje izrazitu aktivnost, motivaciju i interes za spoznavanjem i učenjem.

Vrlo dobar (4)

Učenik/ Učenica:

- poznaje, koristi i razumije sve tehničke koncepte 1. i 2. reda kao okvira za tumačenje i razumijevanje prošlih događaja, procesa i pojave uz manje pogreške koje ispravlja uz pomoć učitelja
- pronalazi većinu podataka na zemljovidu i legendi, rješava pitanja kronološkog redanja i argumentira uzročno-posljedične odnose, razumije povijesni kontinuitet i društvene promjene te povezuje povijesne izvore s njihovim vremensko-prostornim nastankom uz povremenu pomoć nastavnika

- pokazuje interes, aktivnost i motivaciju za spoznavanjem i učenjem.

Dobar (3)

Učenik/ Učenica:

- djelomično i bez većih pojedinosti poznaje, koristi i razumije sve tehničke koncepte 1. i 2. reda kao okvira za tumačenje i razumijevanje prošlih događaja, procesa i pojava uz češće pogreške koje ispravlja uz pomoć učitelja
- pronalazi najvažnije i pojedine podatke na zemljovidu i legendi, necjelovito rješava pitanja kronološkog redanja, samo djelomično argumentira uzročno- posljedične odnose, slabije razumije povjesni kontinuitet i društvene promjene te slabije povezuje povjesne izvore s njihovim vremensko- prostornim nastankom uz čestu pomoć nastavnika
- samo povremeno pokazuje aktivnost i interes za učenje.

Dovoljan (2)

Učenik/ Učenica:

- samo djelomično na razini prisjećanja i jednostavne reprodukcije razumije, prepoznaće i koristi sve tehničke koncepte 1. i 2. reda kao okvira za tumačenje i razumijevanje prošlih događaja, procesa i pojava
- samo uz nastavnikovu pomoć uočava podatke na zemljovidu i legendi, neuspješno rješava pitanja kronološkog redanja, neuspješno argumentira uzročno-posljedične odnose, pogrešno razumije povjesni kontinuitet i društvene promjene te neuspješno povezuje povjesne izvore s njihovim vremensko-prostornim nastankom
- ne pokazuje aktivnost, motivaciju i interes za spoznavanjem i učenjem te ga se mora često usmjeravati ,opominjati i poticati na rad

Nedovoljan (1)

Učenik/ Učenica:

- ima velike poteškoće u prepoznavanju, razumijevanju i korištenju svih tehničkih koncepta 1. i 2. reda kao okvira za tumačenje i razumijevanje prošlih događaja, procesa i pojava
- ni uz nastavnikovu pomoć ne uočava podatke na zemljovidu i legendi, ne rješava pitanja kronološkog redanja, ne argumentira uzročno-posljedične odnose, ne razumije povjesni kontinuitet i društvene promjene te ne povezuje povjesne izvore s njihovim vremensko-prostornim nastankom
- nije dosegao minimalni standard konceptualnog znanja
- Izjavljuje da nije spreman
- ne pokazuje interes i ne izvršava obveze koje se odvijaju tijekom nastave povijesti.

3. Proceduralno znanje:

1. Poznavanje i primjena odgovarajućih metoda, postupaka i procedura u radu s povijesnim izvorima te u istraživanju prošlosti

Odličan (5)

- Učenik razumije i vrednuje smisao, značenje i pouzdanost povijesnih izvora (slikovnih, pisanih), cjelovito kreira povijesne zemljovide, vrši njihove analize i prati njihovu tematiku, cjelovito i interesantno kreira i izlaže samostalne radne zadatke i pisane radove

Vrlo dobar (4)

- Učenik razumije i vrednuje smisao, značenje i pouzdanost povijesnih izvora (slikovnih, pisanih), kreira povijesne zemljovide, vrši njihove analize i prati njihovu tematiku uz manje propuste, te kreira i izlaže samostalne radne zadatke i pisane radove uz manje propuste

Dobar (3)

- Učenik slabo razumije i vrednuje smisao, značenje i pouzdanost povijesnih izvora (slikovnih, pisanih), površno kreira povijesne zemljovide, vrši njihove analize i prati njihovu tematiku, površno, necjelovito i neinteresantno kreira i izlaže samostalne radne zadatke i pisane radove

Dovoljan (2)

- Učenik samo prepoznaje značenje i pouzdanost povijesnih izvora (slikovnih, pisanih), neuspješno kreira povijesne zemljovide, vrši njihove analize i neuspješno prati njihovu tematiku, pogrešno kreira i izlaže samostalne radne zadatke i pisane radove

Nedovoljan (1)

- Učenik ne prepoznaje značenje i pouzdanost povijesnih izvora (slikovnih, pisanih), ne može kreirati povijesne zemljovide, izvršiti njihove analize i pratiti njihovu tematiku, ne prihvaca i ne sudjeluje u samostalnim radnim zadatcima te ne piše pisane radove. Učenik nije dosegao minimalni standard proceduralnog znanja

2. Izrada plakata i PowerPoint prezentacije

Cilj izrade plakata /PowerPoint prezentacije na zadatu temu je proširiti osnovna znanja stečena na satu, znati argumentirano iznijeti gradivo, naučiti koristiti druge izvore znanja, razvijati socijalne vještine i suradnju s drugim učenicima te znati primijeniti nove tehnologije u procesu učenja

Plakati se mogu izrađivati samostalno ili u paru. Učenici se dobrovoljno prijavljuju za izradu plakata (najviše jedan plakat po učeniku kroz školsku godinu). Plakat i njegova prezentacija mora zadovoljiti ove uvjete: uredan je, zadana tema je dobro odabrana i razrađena, pravilno su korišteni povjesni izvori i materijali (fotografije, tekst, grafikoni, povjesne karte i dr.), na plakatu su i neki novi sadržaji koje nismo spominjali na satu (zanimljivosti, povjesni izvori,...), primjerena je količina i omjer teksta i slike, prezentacija plakata mora biti u zadanom vremenu (5 – 10 min.), u prezentaciji plakata sudjeluju svi koji su na njemu radili, sadržaje treba iznositi zanimljivo. Točno je navedena literatura i izvori koji su se koristili. Objasnjeni su svi nepoznati pojmovi i dane preporuke što bi svi trebali zapamtiti i zašto.

PowerPoint prezentaciju se može izrađivati samostalno ili u paru. Učenik se dobrovoljno prijavljuje za izradu PowerPoint prezentacije (najviše jedna PowerPoint prezentacija kroz šk. godinu). PowerPoint prezentacija mora zadovoljiti ove uvjete: tema je dobro odabrana i razrađena, pravilno su korišteni povjesni izvori (fotografije, tekst, grafikoni, povjesne karte...), uneseni su novi sadržaji koje u školi nismo učili (npr. zanimljivosti), primjerena je količina i omjer teksta i slike (prema pravilima o izradi prezentacija naučenima na satima informatike), prezentirana je zanimljivo i u zadanom vremenu (5.-10 min.). Točno je navedena literatura i izvori koji su se koristili. Objasnjeni su svi nepoznati pojmovi i dane preporuke što bi svi trebali zapamtiti i zašto.

Odličan (5)

- točno, sistematicno, jasno, zanimljivo i samostalno izlaže - plakat /PowerPoint prezentacija su napravljeni prema uputama predmetnog učitelja

Vrlo dobar (4)

-sistematicno izlaganje, čita pripremljeni tekst na plakatu ili PowerPoint prezentacijski -plakat /PowerPoint prezentacija su napravljeni prema uputama predmetnog učitelja, ali uz određene manjkavosti

Dobar (3)

-nesistematično, nesamostalno izlaganje, površno pripremljen tekst - pri izradi plakata / PowerPoint prezentacije nisu slijedene upute predmetnog učitelja te obiluju brojnim manjkavostima

Dovoljan (2)

-neprecizno i nejasno izlaganje - potrebno dodatno objašnjenje i pomoć učitelja - plakat /PowerPoint prezentacija ima brojne manjkavosti

Nedovoljan (1)

-učenik nije izradio niti izložio ono što mu je bio zadatak

- Vrednovanje: svaki učenički rad
- Ovaj element vrednuje se u svim godinama učenja i poučavanja povijesti

ZAKLJUČNA OCJENA:

- određuje se na temelju ostvarenosti odgojno-obrazovnih ishoda uz kontinuirano praćenje pokazatelja o učenikovu učenju i napredovanju
- rezultat je cjelokupnog procesa vrednovanja tijekom nastavne godine (oba polugodišta) i ne proizlazi iz aritmetičke sredine
- u zaključnu ocjenu uključuju se ocjene i napomene iz zabilježaka
- zaključna ocjena proizlazi iz sva tri jednakovrijedna elementa vrednovanja

POPRAVNI ISPIT IZ POVIJESTI

Učenici koji su na kraju nastavne godine ocijenjeni ocjenom nedovoljan (1) uputit će se na produžnu nastavu. Učenik na produžnoj nastavi ponovno obrađuje nastavno gradivo **cijele nastavne godine** tekućeg razreda na način koji određuje predmetni nastavnik. Nakon završetka produžne nastave učenici pišu završni ispit znanja. Ukoliko i nakon produžne nastave učenik ima negativnu zaključnu ocjenu, uputit će se na polaganje popravnog ispita. Popravni ispit iz nastavnog predmeta Povijest sastoji se od pisanih i usmenih dijela. Učenik koji nije pristupio pisanim dijelom popravnog ispita ne može pristupiti usmenom dijelu popravnog ispita. Učenik upućen na popravni ispit iz nastavnog predmeta Povijest na popravnom ispitu odgovara nastavno gradivo **cijele nastavne godine** tekućeg razreda.